

Elemzések a gazdasági és
társadalompolitikai döntések
előkészítéséhez 9.

2000. január

Budapest, 2000. február

Az elemzés a Miniszterelnöki Hivatal megrendelésére készült.

Készítette: Gábos András

TÁRKI

Társadalomkutatási Intézet Rt.

1112 Budapest, Budaörsi út 45.

Tel.: 309-7676

Fax: 309-7666

E-mail: tarki@tarki.hu

Internet: www.tarki.hu

Összegzés

A TÁRKI 2000. januárjában Omnibusz-adatfelvételt végzett 1512 fős, országos, a magyar felnőtt lakosságot nem, kor és iskolai végzettség szempontjából reprezentáló mintán. A minta valószínűségi minta, ami többlépcsős, arányosan rétegzett kiválasztással készült. A hibahatár $\pm 2,6\%$, ami azt jelenti, hogy a teljes mintából becült adatok 95%-os valószínűséggel ennél nagyobb mértékben nem térnek el azoktól, melyeket a teljes népesség megkérdezése esetén regisztrálnánk.

Az adatfelvétel eredményeit az alábbiak szerint összegezhetjük:

- A magyar lakosság 2000.januárjában is kedvezőtlenül, inkább negatívan ítéli meg mind saját anyagi, mind pedig az ország gazdasági helyzetét. A jövőre vonatkozó várakozások inkább pesszimisták, de ezek a vélemények kevésbé negatívak, mint a jelenre vonatkozó helyzetértékelések. A tavaly márciusi helyzethez viszonyítva az értékelések mind a négy dimenzióban, ezen belül elsősorban a kilátások tekintetében kedvezőtlenebbé váltak.
- A három visegrádi ország, Csehország, Lengyelország és Magyarország lakosai közül a csehek látják legkedvezőbbnek, a magyarok pedig legkedvezőtlenebbnek saját anyagi helyzetüket és kilátásaikat. Az ország gazdasági helyzetét illetően viszont a csehek a legelégedetlenebbek, ám a magyarok és a lengyelek is csak hozzájuk képest mondhatók elégedettek, egyébként az ország gazdasági állapotának kedvezőtlen megítélés jellemző e két ország lakosaira is. Mindhárom országban hasonlóan, mégpedig várakozóan vélekednek a gazdasági kilátásokról.
- A magyar állampolgárok inkább elégedetlenek, mint elégedettek a kormány és az ellenzék közel egyéves tevékenységével, valamint a demokrácia működésével. A tavaly novemberi adatokhoz képest, a korábbi javulást követően, kis mértékben ismét romlott mind a kormány, mind pedig az ellenzék eddigi tevékenységének megítélése. Ezzel párhuzamosan tovább romlott a demokrácia magyarországi működésének megítélése a lakosság körében.
- A magyar lakosság többsége nem tartja jó ötletnek a Szent Korona és a koronázási jelvények áthelyezését a Nemzeti Múzeumból a Parlamentbe. A megkérdezettek kétharmada figyelemmel követte az eseményt, elsősorban a televíziós közvetítés keretében. A felnőttkorú lakosság valamivel több, mint egyharmada már látta a Szent Koronát a Nemzeti múzeumban és ugyancsak egyharmad körüli azok aránya, akik a Parlamentben is meg szeretnék nézni. Míg a korona előző helyén megtekintők esetében semmilyen kapcsolatot nem találunk a kormány és az ellenzék tevékenységéről alkotott véleményekkel, addig az új helyen látogatást tervezők között lényegesen kedvezőbb a kormány megítélése, mint a teljes népességben. A korona megtekintését tervezők egyharmada azok közül kerül ki, akik már korábban is látták azt.
- A lakosságon belül kétharmados többségben vannak a vasutasok sztrájkjával egyet nem értők az egyetértőkkel szemben. A sztrájk megítélése elsősorban politikai kérdés. A társadalmi-demográfiai változók közül csupán a nem és a település mutat szignifikáns kapcsolatot a sztrájkról alkotott véleménnyel: a férfiak és a munkabeszüntetéstől kevésbé érintett budapestiek között az átlagosnál magasabb a sztrájk támogatottsága. Ezzel szemben a kormány és – kisebb mértékben - az ellenzék tevékenységének megítélése erősen befolyásolja a sztrájk megítélését. Minél

inkább elégedett valaki a kormány tevékenységével, annál kevésbé ért egyet a sztrájkjal.

1. Vélemények az állampolgárok saját anyagi és az ország gazdasági helyzetéről, a jövőbeli kilátásokról

Ahogy minden hónapban, úgy januárban is kíváncsiak voltunk arra, hogy az állampolgárok miként értékelik saját anyagi helyzetüket és milyen kilátásokkal néznek jövőjük elébe. Megkérdeztük továbbá őket arról is, hogy miként vélekednek az ország gazdasági helyzetéről és milyen várakozásaik vannak a kérdés időpontját követő egy évre vonatkozóan. Mind a négy kérdéshez egy-egy ötfokú értékelési skálát mellékelünk. Az elemzés során elsősorban az átlagértékekre támaszkodunk. A magyarországi adatfelvétellel egyidőben Csehországban és Lengyelországban is készült felmérés, mely tartalmazta ugyanezeket a kérdéseket. Az elemzés kitér a három kelet-közép-európai ország adatainak összehasonlítására is.

1.1. Szubjektív helyzetértékelés – az állampolgárok anyagi helyzete

A három visegrádi ország lakosainak helyzetértékelése saját anyagi körülményeikre és jövőbeli kilátásaikra vonatkozóan országonként jelentős mértékben eltér. A válaszok átlaga alapján a csehek a legelégedettebbek saját anyagi helyzetükkel (az érvényes válaszok átlaga 3,02). A cseh lakosság egynegyede jónak tartja helyzetét, a válaszadók fele pedig úgy véli, saját anyagi körülményei se nem jók, se nem rosszak. A csehek saját kilátásaikról enyhén pesszimistán vélekednek, válaszaik átlaga valamivel a 3,00-as érték alatt marad. A három ország összehasonlításában azonban még így is közöttük van a legtöbb optimista, a válaszadók egynegyede. Tavaly július óta a csehek között mindkét vonatkozásban javulás tapasztalható.

Az ellentétes póluson a magyarokat találjuk, akik között 10%-ot sem éri el a valamilyen mértékben elégedettek aránya. Ezzel szemben rossznak vagy nagyon rossznak ítéli saját helyzetét a válaszadók több, mint egyharmada (36%). A válaszok átlaga (2,61), mely alatta marad az ötfokú skála középső értékének, jól mutatja ezt az elégedetlenséget. Többnyire ugyancsak kedvezőtlennek ítélik meg a magyarok a saját jövőjüket is. Válaszaik átlaga kéttized ponttal elmarad a csehekétől (2,73). A várakozások önmagukban is pesszimisták, ehhez járul még az a tény is, hogy az elmúlt év novemberéhez képest érzékelhetően borulátóbbak (1.1. ábra).

A lengyelek helyzetértékelése és várakozásai is köztes helyet foglalnak el a csehekéhez és a magyarokéhoz képest. Ennek megfelelően mindkét vonatkozásban kis mértékű elégedetlenség és pesszimizmus jellemzi őket. Akárcsak a csehek esetében, a lengyelek között is pozitív irányú elmozdulást érzékelhetünk az 1999. júliusi állapotokhoz képest.

1.1. – 1.2. Vélemények az állampolgárok jelenlegi és jövőbeli saját anyagi helyzetéről közép-kelet-európai összehasonlításban (a határozott választ adók százalékában)

	Jelenlegi anyagi helyzet (%)		
	Csehország (N=1017)	Lengyelország (N=1075)	Magyarország (N=1401)
Nagyon jó	2,0	5,5	0,1
Jó	25,0	16,8	7,8
Nem is jó, nem is rossz	50,0	46,0	56,0
Rossz	19,0	16,5	25,0
Nagyon rossz	4,0	15,2	11,1
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>3,02</i>	<i>2,81</i>	<i>2,61</i>
Nem tudja*	-	-	0,3

	Anyagi helyzet egy év múlva (%)		
	Csehország (N=885)	Lengyelország (N=1074)	Magyarország (N=1400)
Sokkal jobb, mint most	1,1	1,6	0,6
Jobb, mint most	23,0	16,1	16,2
Ugyanilyen	46,0	57,1	45,7
Roszsabb, mint most	26,4	17,6	31,2
Sokkal rosszabb, mint most	3,4	7,5	6,4
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>2,92</i>	<i>2,87</i>	<i>2,73</i>
Nem tudja*	13	0,9	7,4

*az összes megkérdezett százalékában (Csehország: N=1017, Lengyelország: N=1075, Magyarország: N=1512)

1.2.Szubjektív helyzetértékelés – az ország gazdasági helyzete

Míg saját anyagi helyzetük értékelésekor a csehek bizonyultak a legelégedettebbeknek, a magyarok pedig a legelégedetlenebbeknek, az ország gazdasági helyzetéről alkotott vélemények tekintetében a viszony éppen fordított, bár abszolút értelemben mindkét nemzet tagjainak véleményéből kedvezőtlen kép rajzolódik ki. A magyar és lengyel válaszok átlaga statisztikai értelemben nem tér el egymástól (2,52, illetve 2,51), a válaszok struktúrája viszont már igen. Míg a magyarok esetében a válaszadók közel fele se nem rossznak, se nem jónak minősítette a gazdaság helyzetét, addig a lengyelek relatív többsége, 42%-a szerint a gazdasági helyzet rossz, egytizede szerint pedig nagyon rossz. A lengyelek között ugyanakkor a magyaroknál kétszer többen vannak azok, akik a helyzetet jónak tartják. A csehek ennél lényegesen pesszimistábban látják országuk gazdaságának helyzetét, válaszaik átlaga jelentősen elmarad a magyar és lengyel átlagtól. Csekély többség rossznak, további 12% nagyon rossznak értékeli a helyzetet, a gazdaság teljesítményét pozitívan értékelők aránya pedig még az 5%-o sem éri el. Ezek a helyzetértékelések szinte teljesen megegyeznek a fél évvel ezelőttivel, a csehek vélekedése kis mértékben ugyan, de még javultak is azóta.

Az eltérő helyzetértékeléssel szemben a várakozások rendkívül hasonlóak a három országban. Sem a válaszok átlaga, sem azok struktúrája között nincs jelentős eltérés.

A válaszok átlagai egytized ponttal maradnak el skála középső értékétől, a várakozások tehát enyhén pesszimisták, mégsem annyira, mint a saját anyagi helyzet értékelése estében.

1.3. – 1.4. Vélemények az ország jelenlegi és jövőbeli gazdasági helyzetéről közép-kelet-európai összehasonlításban (a határozott választ adók százalékában)

	Az ország jelenlegi gazdasági helyzetet (%)		
	Csehország	Lengyelország	Magyarország
Nagyon jó	0,0	0,3	0,3
Jó	4,1	12,8	5,9
Nem is jó, nem is rossz	30,9	35,0	47,6
Rossz	52,6	41,8	38,2
Nagyon rossz	12,4	10,1	8,1
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>2,27</i>	<i>2,51</i>	<i>2,52</i>
Nem tudja*	3	4,6	3,9

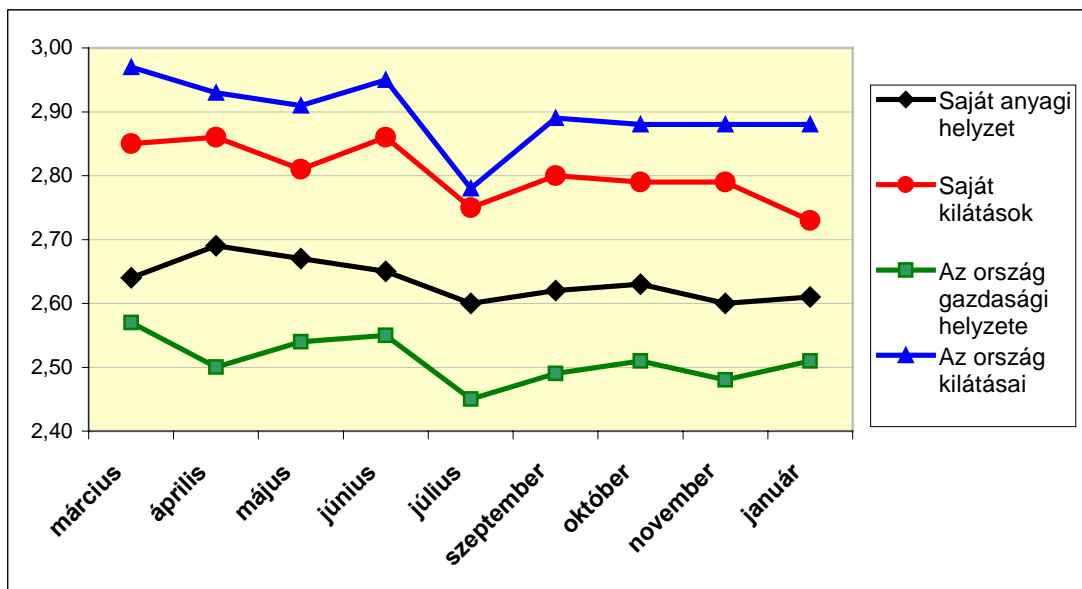
	Az ország gazdasági helyzete egy év múlva (%)		
	Csehország	Lengyelország	Magyarország
Sokkal jobb, mint most	0,0	0,4	0,2
Jobb, mint most	19,3	17,4	22,7
Ugyanilyen	52,3	57,3	47,3
Roszbabb, mint most	25,0	22,8	24,9
Sokkal rosszabb, mint most	3,4	2,1	5,0
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>2,88</i>	<i>2,91</i>	<i>2,88</i>
Nem tudja*	12	10,1	9,0

*az összes megkérdezett százalékában

1.1. ábra. A lakosság helyzetértékelése saját anyagi helyzetére és az ország gazdasági

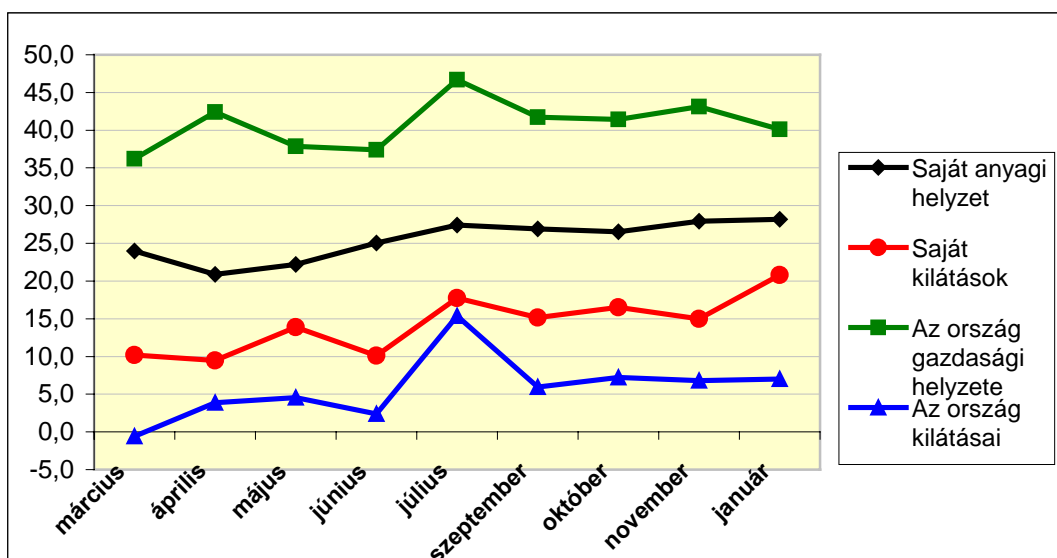
állapotára vonatkozóan - időbeli összehasonlítás

A grafikonon szereplő vonalak az 1999. Márciusa óta eltelt időszak adatait rendezik idősorosan az adott kérdésben. Az egyes pontok az adott hónapban, egy ötfokú skálán értékelt vélemények átlagát jelölik (1 – nagyon rossz, 5 – nagyon jó).

1.2 ábra. A lakosság helyzetértékelése saját anyagi helyzetére és az ország gazdasági állapotára vonatkozóan – a válaszok átlagainak időbeli összehasonlítása

A grafikonon szereplő vonalak az 1999. márciusa óta eltelt időszak adatait rendezik idősorosan az adott kérdésben. Az egyes pontok az adott hónapban megfogalmazódott negatív és pozitív vélemények érvényes százalékos arányainak különbségeit jelölik (%).

1.5. Az állampolgárok saját- és az ország helyzetének szubjektív megítélése – társadalmi-gazdasági jellemzők szerinti bontásban

	Jelenlegi anyagi helyzet	Anyagi helyzet egy év múlva	Az ország jelenlegi gazdasági helyzete	Az ország gazdasági helyzete egy év múlva
NEM				
Férfi	2,64	2,82	2,58	2,96
Nő	2,59	2,66	2,47	2,81
<i>Együtt</i>	2,60	2,73	2,52	2,88
<i>N=</i>	1507	1400	1453	1376
ÉLETKOR				
18-39	2,77	2,98	2,59	3,00
40-59	2,49	2,60	2,49	2,81
60-	2,53	2,52	2,47	2,79
<i>együtt</i>	2,61	2,73	2,52	2,88
<i>N=</i>	1504	1397	1450	1373
ISKOLAI VÉGZETTSÉG				
legfeljebb általános iskola	2,42	2,61	2,47	2,77
szakmunkásképző	2,53	2,67	2,42	2,80
érettségi	2,78	2,86	2,57	3,01
felsőfokú	3,09	2,98	2,84	3,14
<i>együtt</i>	2,61	2,73	2,52	2,89
<i>N=</i>	1507	1400	1453	1376
JÖVEDELMI HELYZET				
legelső ötöd	2,21	2,71	2,55	2,80
második ötöd	2,40	2,69	2,40	2,75
harmadik ötöd	2,59	2,69	2,46	2,88
negyedik ötöd	2,72	2,75	2,53	2,96
legfelső ötöd	3,03	2,90	2,72	3,10
<i>együtt</i>	2,57	2,75	2,53	2,89
<i>N=</i>	971	922	944	898
FOGLALKOZÁS				
alkalmazott	2,51	2,68	2,47	2,83
önálló, vállalkozó	2,71	2,70	2,59	2,87
vezető, értelmiségi	3,03	2,93	2,74	3,06
<i>együtt</i>	2,59	2,71	2,51	2,86
<i>N=</i>	1393	1296	1345	1276
TELEPÜLÉSTÍPUS				
község	2,67	2,75	2,46	2,85
város	2,60	2,76	2,52	3,00
megyei jogú város	2,60	2,69	2,52	2,82
Budapest	2,58	2,74	2,55	2,87
<i>együtt</i>	2,61	2,73	2,52	2,88
<i>N=</i>	1507	1400	1453	1376

2. A politika szereplőinek és a demokrácia állapotának lakossági megítélése

A 200. januári adatfelvétel eredményei szerint a magyar lakosság véleménye az Orbán-kormány tevékenységével kapcsolatban romlott a novemberi adatokhoz képest. Ezt fejezi ki az összes értékelhető válasz átlaga (2,22), mely alacsonyabb, mint novemberben volt (2,27) és megegyezik az októberi eredményekkel (2,22). A válaszadók 43%-a inkább rossznak, 32,5%-a inkább jónak minősítette a kormánynak a megalakulás óta kifejtett tevékenységét. A teljesítményt nagyon rossznak értékelők arány négyszerese az egyértelműen pozitívan vélekedőknek. A megkérdezettek több, mint egytizede (11,5%) nem tudott határozott véleményt formálni a kormány eddigi teljesítményéről.

2.1. Az Orbán-kormány tevékenységének megítélése (négyfokú skálán, a határozott válaszok százalékában: 1 – nagyon elégedetlen, 4 – nagyon elégedett)

	N=	%
Egyértelműen pozitív	63	4,7
Inkább pozitív	433	32,5
Inkább negatív	571	42,8
Egyértelműen negatív	267	20,0
<i>Összesen</i>	<i>1334</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>2,22</i>	
Nem tudja, nem válaszolt*	174	11,5

*az összes megkérdezett százalékában

Az Orbán-kormány tevékenységének megítélése és az életkor kapcsolata negatív, tehát minél idősebb valaki, annál kevésbé mutat azzal elégedettséget. Kivételt csak a legidősebb, 70 év feletti korosztály képez, közöttük a válaszok átlaga magasabb, mint a 40-69 évesek esetében. Az iskolai végzettséget tekintve a legkevésbé elégedetlenek továbbra is a diplomások (2,38), a legelégedetlenebbek pedig a az érettségivel nem rendelkezők (2,19). A kormányról alkotott vélemény és a jövedelem kapcsolata U-alakú. A legelső jövedelmi ötödbe tartozók a legkevésbé elégedetlenek, őket követik a legmagasabb jövedelműek, a leginkább elítélően pedig a középső ötöd tagjai nyilatkoztak a kormány eddigi tevékenységéről. Az teljes népességhez viszonyítva a községeen élőknek a kormányról alkotott véleménye jobb, mint a nagyobb településeken élőké.

Kis mértékű, negatív irányú változás következett be december-január folyamán az ellenzék megítélésében is a novemberi állapothoz képest. A válaszok átlaga (2,43) alacsonyabb, mint a novemberben mért átlag (2,47). Az ellenzék munkáját inkább negatívan, illetve inkább pozitívan megítélők aránya azonos (42,4%), az egyértelműen negatív minősítések aránya pedig kétszerese az egyértelműen pozitívaknak. Akárcsak a korábbi adatfelvételek során, az ellenzék esetében ezúttal is nagyon magas a határozott véleményt nem formálók aránya (25%).

2.2. Az ellenzék tevékenységének megítélése (négyfokú skálán, a határozott válaszok százalékában: 1 – nagyon elégedetlen, 4 – nagyon elégedett)

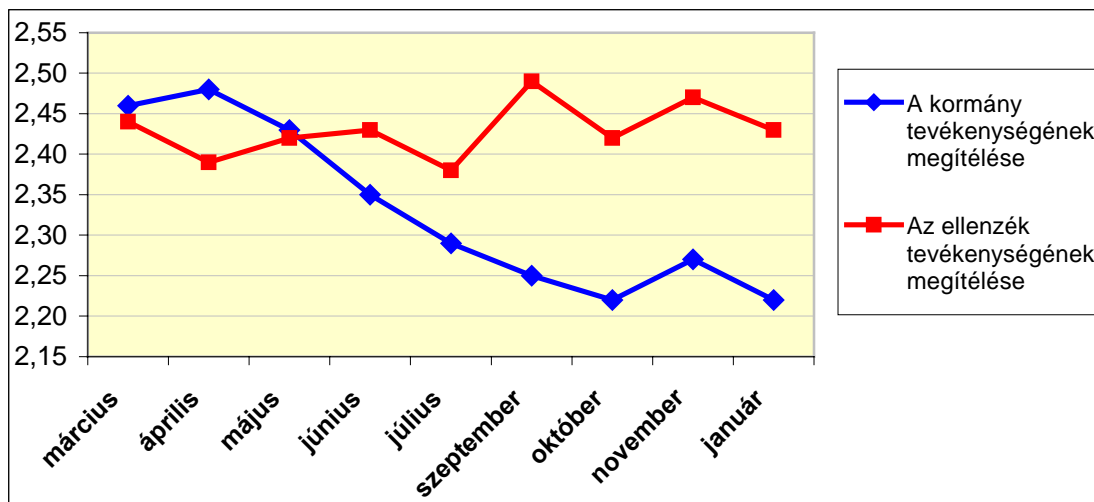
	N=	%
Egyértelműen pozitív	61	5,4
Inkább pozitív	480	42,4
Inkább negatív	480	42,4
Egyértelműen negatív	111	9,8
<i>Összesen</i>	<i>1132</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>2,43</i>	
Nem tudja, nem válaszolt*	381	24,8

*az összes megkérdezett százalékában

Az ellenzék tevékenységét értékelő válaszok átlagai alapján azt mondhatjuk, hogy a 60 év felettek, a negyedik jövedelmi ötdbe tartozók, a mezőgazdaságban foglalkoztatottak között az elégedetlenek és az elégedettek aránya közel azonos.

2.1. ábra. A kormány és az ellenzék tevékenységének megítélése időbeni összehasonlításban.

A grafikonon szereplő vonalak az 1999. márciusa óta eltelt időszak adatait rendezik idősorosan az adott kérdésben. Az egyes pontok a válaszok a négyfokú skálán (1 – egyértelműen negatíván, 4 – egyértelműen pozitívan) mért válaszok átlagait jelentik az adott kérdésben, az adott hónapban.

A demokrácia működésével való elégedetlenség továbbra is nagymértékű a magyar társadalomban. A januári átlag (2,15) az eddig mért legalacsonyabb. A határozott véleménnyel rendelkezők egyötöde teljes elégedetlenségét fejezte ki a magyar demokrácia jelenlegi állapotával szemben, a valamilyen mértékben negatív véleményt alkotók aránya pedig összességében eléri a kétharmadot. Az elégedettek aránya 33,5%.

2.3. Elégedettség a demokrácia működésével (négyfokú skálán, a határozott válaszok százalékában: 1 – nagyon elégedetlen, 4 – nagyon elégedett)

	N=	%
Egyértelműen pozitív	21	1,5
Inkább pozitív	445	32,0
Inkább negatív	652	46,8
Egyértelműen negatív	274	19,7
<i>Összesen</i>	<i>1393</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>2,15</i>	
Nem tudja, nem válaszolt*	117	7,7

*az összes megkérdezett százalékában

A legkevésbé a 30 éven alattiak (2,34), a diplomások (2,26) és a legfelső jövedelmi csoportba tartozók (2,37) elégedetlenek. Minél elégedettebb valaki a kormány működésével, annál elégedettebb a demokrácia működésével is Magyarországon.

3. Lakossági vélemények a Szent Korona és a koronázási jelvények áthelyezéséről a Nemzeti Múzeumból a Parlamentbe

Januári adatfelvételünk során arról kérdeztük a magyar állampolgárokat, miként vélekednek a Szent Korona és – a palást kivételével – a koronázási jelvények áthelyezéséről a Nemzeti Múzeumból a Parlamentbe a milleniumi évre. Először az iránt érdeklődtünk, hogy a megkérdezettek mennyire értenek vagy nem értenek egyet ezzel a döntéssel. Ezután azt is megkérdeztük, hogy ki követte figyelemmel az év első napján lezajlott eseményt, azt milyen módon tette és utólag hogyan értékeli. Végül azt is megkérdeztük, hogy ki tervezi a Szent Korona megtekintését új kiállítási helyén.

A megkérdezettek több, mint 90%-a valamilyen módon állást foglalt abban a kérdésben, hogy a Szent Korona átszállítása a Parlamentbe jó avagy rossz döntés volt. A véleményüket kifejtők többsége a döntést rossznak tartja, csak egyharmaduk nyilatkozott egyetértően a kérdésben.

A Szent Korona áthelyezéséről hozott döntéssel kapcsolatos vélemények elsősorban a kormány, illetve az ellenzék tevékenységének megítélésével mutatnak szoros kapcsolatot. Minél elégedettebb valaki a kormány tevékenységével, annál nagyobb valószínűséggel válaszolta kérdésünkre, hogy a Szent Korona áthelyezése jó, és fordítva. Minél elégedettebb valaki az ellenzék tevékenységével, annál inkább nyilatkozik elítélően az eseményről.

3.1. Hogyan értékeli a Szent Koronának és a koronázási jelvényeknek a Parlament mindenki által látogatható kupolatermébe való áthelyezését? Inkább jónak vagy inkább rossznak tartja?

	N=	%
Inkább jónak tartja	467	33,7
Inkább rossznak tartja	793	57,3
Egyéb válasz	125	9,0
<i>Összesen</i>	<i>1390</i>	<i>100,0</i>
Nem tudja, nem válaszolt*	127	8,1

*az összes megkérdezett százalékában.

A magyar lakosság közel kétharmada kísérté figyelemmel a Szent Korona és a koronázási jelvények átszállítását a Nemzeti Múzeumból a Parlamentbe. Döntő többségük a televíziós közvetítést látta, 1,8%-uk pedig szemtanúja volt az eseményeknek.

3.2. táblázat. Hol kísérté figyelemmel az eseményt? (N=1003)

	N=	A figyelemmel kísézők százalékában (N=1003)
A tévében	936	96,3
Újságban	34	6,8
A rádióban	67	3,5
Ott volt személyesen	15	1,5
Nem tudja, nem válaszolt	6	0,6

Azokat, akik figyelemmel kísérték az eseményt arra is megkértük, hogy mondják el véleményüket róla, mennyire tetszett avagy nem tetszett nekik. A válaszadók többsége, összességében közel kétharmada pozitívan nyilatkozott az eseményről. Az érintettek egytizedének egyáltalán nem tetszett az ünnepség. Ha a kérdésre adott értékelő válaszokat egy négyfokú skálán helyezük el, melyen a legmagasabb érték a 'nagyon tetszett', a legalacsonyabb pedig a 'nagyon nem tetszett', akkor a válaszok átlagában (2,69) is tükröződik az az tetszésnyilvánítás, mely az átszállítást figyelemmel kísérők részéről megmutatkozott.

3.4. Mennyire tetszett vagy nem tetszett Önnek az esemény?

	N=	%
Nagyon tetszett	103	10,7
Tetszett	514	53,5
Nem tetszett	189	19,7
Nagyon nem tetszett	95	9,8
Egyéb válasz	61	6,3
<i>Összesen</i>	<i>962</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag (N=923)*</i>	<i>2,69</i>	
Nem tudja, nem válaszolt**	16	1,7

*Az egyéb válaszok elhagyásával, négyfokú skálán mért átlag (4 – nagyon tetszett, 1 – nagyon nem tetszett).

**Az összes megkérdezett százalékában.

A felnőttkorú magyar lakosság több, mint egyharmada látta korábban a Nemzeti Múzeumban kiállított Szent Koronát és a hozzá tartozó koronázási jelvényeket. Elsősorban az életkor és az iskolai végzettség határozza meg azt, hogy ki kerül a Szent Koronát és a koronázási jelvényeket már megtekintők közé. Minél fiatalabb és minél iskolázottabb valaki, annál nagyobb valószínűséggel látta már a Szent Koronát (3.1. és 3.2. ábra).

3.5. Látta-e már korábban a Szent Koronát és a koronázási jelvényeket a Nemzeti Múzeumban?

	N=	%
Igen	529	35,2
Nem	973	64,8
<i>Összesen</i>	<i>1502</i>	<i>100,0</i>
Nem tudja*	7	0,4

*Az összes megkérdezett százalékában

A megkérdezettek közel egyharmada tervezi, hogy a koronát és a hozzá tartozó koronázási jelvényeket új helyén, a Parlament kupolatermében megtekintti. Ha megnézzük, kik is azok, akik a jövőre vonatkozóan ilyen tervvel rendelkeznek, azt láthatjuk, hogy több, mint egyharmaduk már látta a Szent Koronát a Nemzeti Múzeumban (3.7. táblázat). Az életkor és az iskolai végzettség hasonló kapcsolatot mutat, mint a már megtekintők esetében: minél fiatalabb és minél iskolázottabb valaki, annál valószínűbb, hogy tervezi a korona megtekintését új helyén, a Parlamentben (3.1. és 3.2. ábra). Szintén erősen befolyásolja a megtekintés szándékát a kormány eddigi tevékenységéről alkotott vélemény. Minél elégedettebb valaki a kormány másfél éves munkájával, annál nagyobb valószínűséggel állíthatjuk róla,

hogy szeretné látni a jövőben Szent Koronát. Azok között, akik már látták korábban is a koronát és a jövőben is tervezik megtekintését, a kormány eddigi tevékenységének megítélése háromtized ponttal magasabb (2,55), mintha csak azokat vennék tekintetbe, akik a Nemzeti múzeumban tekintették meg (2,23).

3.6. Megnézi-e a Szent Koronát és a koronázási jelvényeket a Parlamentben?

	N=	%
Igen	417	31,0
Nem	922	68,4
Most nézte meg	8	0,6
<i>Összesen</i>	<i>1347</i>	<i>100,0</i>
Nem tudja*	165	10,7

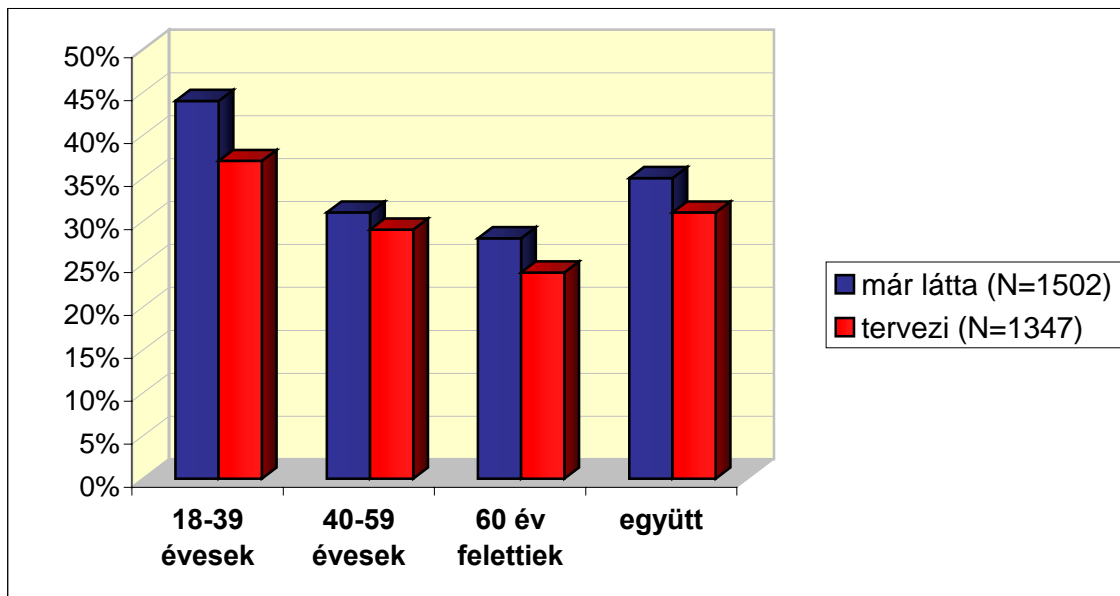
*Az összes megkérdezett százalékában

3.7. Tervezi-e, hogy a közeljövőben megnézi a Szent Koronát és a koronázási jelvényeket a Parlamentben?

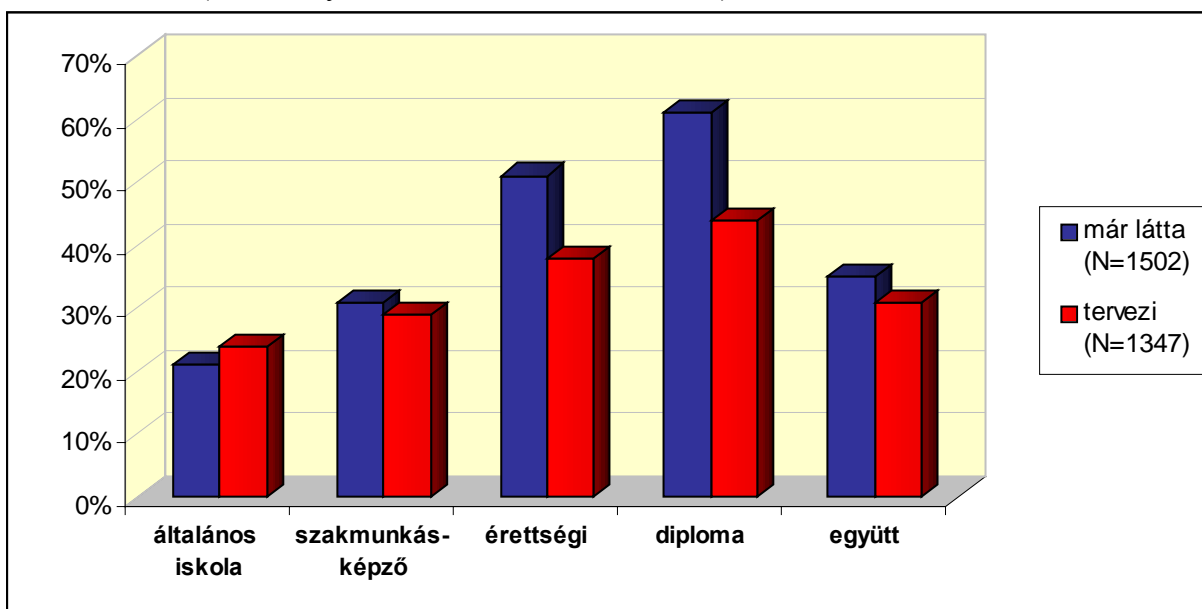
Látta-e már korábban?	Igen	Nem	Most nézte meg
Igen	36,9	33,8	77,8
Nem	63,1	66,2	22,2
N=	407	925	9
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Együtt	30,4	69,0	0,7

A két változó kapcsolata 5%-os szinten szignifikáns.

3.1. ábra. Láttá-e a Szent Koronát és a koronázási jelvényeket a Nemzeti Múzeumban és tervezi-e, hogy megnézi a Parlamentben? Életkor szerinti bontás. (Az érvényes választ adók százalékában.)

3.2. ábra. Láttá-e a Szent Koronát és a koronázási jelvényeket a Nemzeti Múzeumban és tervezi-e, hogy megnézi a Parlamentben? Iskolai végzettség szerinti bontás. (Az érvényes választ adók százalékában.)

4. Lakossági vélemények a vasutassztrájkokról

A januári adatfelvétel során arról is érdeklődtünk, hogy a lakosság miként vélekedik a vasutas szakszervezetek által meghirdetett sztrájkokról. Az adatfelvételre január 12-17. került sor, a válaszok tehát még csak a 60 órás, ún. figyelmeztető sztrájk utáni, de az azóta is folyó tényleges sztrájkot megelőző hangulatot tükrözik.

A vasutassztrájkokról alkotott véleményeket tudakoló kérdésre a megkérdezettek 90%-a határozottan állást foglalt. Egyharmaduk inkább egyetértett a sztrájkokkal, kétharmaduk viszont ellenezte azt.

A férfiak (39,5%) és a budapestiek (43%) között magasabb azok aránya, akik a sztrájkokkal egyetértenek, mint a teljes lakosságon belül. Egyetlen más társadalmi-gazdasági-demográfiai változó sem mutat szignifikáns kapcsolatot a sztrájkokról alkotott véleménnyel. Szoros kapcsolatot mutat a kérdésben megfogalmazott véleménnyel a politikai jellegű változók. Minél elégedettebb valaki a kormány eddigi teljesítményével, annál kevésbé valószínű, hogy a sztrájkot támogató álláspontot foglal el. Míg a kormány tevékenységét egyértelműen negatívan megítélők fele egyetért a sztrájkokkal, addig a kormánnyal teljes mértékben elégedettek között ez az arány 18%. Az ellenzék tevékenységének értékelése éppen ellentétes és valamivel gyengébb kapcsolatot mutat a sztrájk megítélésével. Az ellenzéki munkával teljes mértékben elégedettek fele támogatja a sztrájkot, a maximálisan elégedetlenek közül csupán 30%.

4.1. Hogyan vélekedik a vasutassztrájkokról?

	N=	%
inkább egyetért	477	34,9
inkább nem ért egyet	889	65,1
<i>Összesen</i>	<i>1367</i>	<i>100</i>
Nem tudja, nem válaszolt	145	9,6

Ezt követően arra is megkértük az állampolgárokat, hogy becsüeljék meg a vasutasok jövedelmi helyzetét, illetve keresetük nagyságát. Először arra kértünk mindenkit, hogy összesen hét foglalkozási csoportot (a vasutasokat, az orvosokat, a pedagógusokat, a rendőröket, a banki osztályvezetőket, a parlamenti képviselőket és a rádiók szerkesztő-műsorvezetőit) rendezzék sorba aszerint, hogy mennyi az adott csoporton belüli átlagos jövedelem. Ezután számszerű választ is kértünk az egyes foglalkoztatási csoportok tagjainak átlagos havi bruttó jövedelmére vonatkozóan. A 4.2. táblázat a kapott eredményeket összesítve tartalmazza.

Az adatok tanúsága szerint a magyar lakosság a vasutasokat egyértelműen az alacsonyabb jövedelemmel rendelkező foglalkozási csoportnak tartják. A felsorolt foglalkozások közül a helyezések átlaga alapján a vasutasok az ötödik helyre kerültek, a lakosság véleménye szerint náluk kevesebbet keresnek a rendőrök és a pedagógusok. A vasutasok bruttó átlagkeresetére vonatkozó becslések átlaga szerint a megkérdezés időpontjában a vasúti dolgozók közel 75 ezer forintot kerestek.

4.2 Lakossági becslés a vasutasok átlagjövedelmére. Viszonyítás más foglalkozási csoportok átlagjövedelméhez.

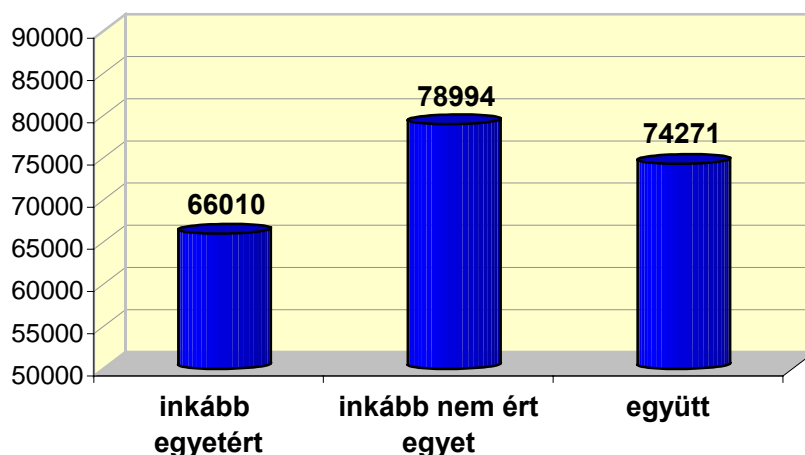
	Helyezések átlaga	Helyezések módusza	Legalacsonyabb, ill. legmagasabb Helyezés	Becsült bruttó átlagjövedelem (Ft)	Korrigált jövedelemátlag (Ft)*
parlamenti képviselők	1,61	1	1,7	368647	318168
bankok osztályvezetői	1,76	2	1,7	400404	300504
rádiók szerkesztő-műsorvezetői	3,27	3	1,7	228904	189558
orvosok	3,90	4	1,7	134061	102248
vasutasok	5,54	7	1,7	74167	70496
rendőrök	5,61	6	1,7	71930	65176
pedagógusok	5,99	7	2,7	62122	59043

Megjegyzés. A táblázatban a foglalkozási csoportokat a helyezések átlaga szerint csökkenő sorrendben szerepelnek.

*Egyes kérdésekre során tett becslések esetében gyakran előfordul, hogy a válaszadók egy része irreálisan alacsony vagy magas értéket becsül. Ezek a szélsőséges értékek (*outlierek*) jelentősen torzíthatják a kapott eredményeket. Ezért különböző eljárások léteznek a szélsőséges esetek kezelésére. A táblázatban közölt korrigált jövedelemátlagok az ún. Huber-módszerrel kerültek kiszámításra.

A vasutasok keresetével kapcsolatos véleményeket erősen befolyásolja az, hogy valaki milyen álláspontot foglal el a sztrájk tekintetében. A sztrájjal egyetértők lényegesen alacsonyabb bruttó kereseteket becsültek, mint a sztrájkot ellenzők (4.1. ábra).

Lakossági becslés a vasutasok havi bruttó átlagjövedelmére a sztrájjal egyetértők és az azt ellenzők között (N=1003)

4.1. ábra..